

ANMELDT AV FREDRIK GIERTSEN

En reise på

Filmen *14 kilometer* foregår i fire afrikanske land, og den gjenforteller kampen det er å komme seg over stredet til Europa. Et utrolig landskap er imidlertid det som prioriteres å fenge seerne.

Utvandring. Vi følger tre skikkelser, en ung kvinne fra Mali og et brødrepar fra Niger, på en farefull ferd i en lang sløyfe nordover. Kvinnen er på flukt fra et tvangsekteskap, mens brødrene søker lykken fordi den ene av dem er et stort fotballtalent.

Reisen blir – som man kunne ane – en stor prøvelse for dem alle, og allerede da de møtes for første gang, nord i Ni-

ger, er kvinnen blitt tvunget ut i prostitusjon. Senere slår de følge til fots gjennom den storslått vakre Ténéré-ørkenen mot Algerie, men de er snart på nippet til å bukke under i mangel på vann.

De blir imidlertid reddet av en familie tuareger. I en flott scene ser vi patriarken, med irrgønn turban, trikse lekent med brødrenes fotball i det oransje ørkenlyset. Han råder dem til å bli, da han mener Afrika har framtiden foran seg, en utvikling som kun forpurres ved at alle kontinentets unge på død og liv – bokstavelig talt – skal til Europa.

Tittelen *14 kilometer* henviser naturligvis til avstanden båtflyktninger må tilbakelegge over Gibraltarstredet.

Tvetydighet

Den spanske regissøren Gerardo Olivares har ikke gjort seg selv noen tjeneste ved å velge et såpass velbrukt tema for et såpass sammensatt kontinent. Det er mange

som klager på at Afrika kun blir omtalt i negative termer, ikke minst i tider da det meldes om en viss økonomisk vekst her.

Filmen er altså dømt til å bli tolket kontekstuel. I forhold til europeeres syn på Afrika, og afrikaneres eget syn på denne folkevandringen, vil det selvsagt bli lagt vekt på at regissøren er europeer. Den balanserer dermed

allerede i utgangspunktet på en knivsegg, og den står og faller på om den tilfører nye nyanser.

Regissørens løsning på dette er å lene seg på en gjennomført tvetydighet: *14 kilometer* er en vakker film om et alvorlig tema, og de tre reisende – som beveger seg gjennom et storslagent, men nådeløst landskap – møter både gode og dårlige mennesker på sin vei.

14 kilometer kommer brukbart unna de forskjellige fallgruvene, og den vakre kinematografien redder mye. Kun på ett vesentlig punkt svikter Olivares: Han unngår – eller makter ikke – å overføre de fysiske og psykiske prøvelsene til publikum. Bildene av de tre stakkars individene som sjangler gjennom Ténéré-ørkenen er så praktfulle at den lidelsen hovedpersonene gjennomgår fortreges.

Det er naturlig å sammenligne med Michael Winterbottoms mesterverk *In this World* (2002), som omhandler to unge

afghanske menn på flukt fra Peshawar i Pakistan til London. Winterbottom er langt flinkere til å få seeren til å føle frykten, stresset og klaustrofobien, ikke minst i en minneverdig scene der de to blir stuet sammen med en flokk andre, bak i en mørk og trang trailer.

In this World er så god at man lurer på om det kan være en skrekkelig dokumentarfilm, mens *14 kilometer* har litt for mye smektende naturprogram i seg. Dette er også et spørsmål om valg av skuespillere: Olivares har ikke klart å finne folk som klarer å dra oppmerksomheten til seg.

Konteksten

Afrika har også sin egen store filmfestival, FESPACO, i Burkina Faso. Den er kontinentets største faste kulturelle begivenhet. Marokko kan betegnes som det ledende afrikanske filmlandet for tiden, og situasjonen i landet viser med all tydelighet at fascinasjonen for de «14 kilometerne» ikke

Omtalt.

14 KILOMETER
Regi: Gerardo Olivares
Genre: Drama
Språk: Arabisk, spansk
Lengde: 1 t. 35 min.
Kinopremiere:
14. september

nåde

REISE: 14 kilometer er den korte distansen mellom Nord-Afrika og Spania. For illegale innvandrere er dette en utrolig lang reise. Filmen med samme navn forteller om reisen fra det vestlige syd-Sahara til Spania, av tre som forsøker å komme seg inn i «det lovede land – Europa». Kinopremiere i Norge fredag denne uka.

er bare er noe europeere tillegger Afrika.

Slummen i byer som Casablanca er full av mennesker som har krysset Sahara, og temaet gjenspeiles i mange av landets filmer, som for eksempel prisvinneren (blant annet i fjorårets Film fra Sør) *On the Edge* av Leila Kilani og kassasuksessen *Casanegra* av norsk-marokkanske Nour Eddine Lakhmari.

14 kilometer bærer preg av godt håndverk. Den har tålmodighet nok til å vise fram det genuint afrikanske i det skiftende

landskapet, ikke minst i ørkenen. Sjangermessig passer den verken sammen med de moderne urbane filmene *On the Edge* og *Casanegra*, eller de klassiske afrikanske filmene om grensesnittet mellom modernitet og tradisjonalt.

De stadige bevegelsene gjennom et stilisert landskap, ledsaget av fremragende musikk, inviterer heller til en kontemplasjon som tenderer mot å bli like flyktig som vinden over sanddynene. Det fungerer, men

det har ingen skikkelig klo.

Det samme gjelder for så vidt slutten, en vellykket variant av den nevnte tvetydigheten, som imidlertid viker unna å tilføre det europeiske publikummet det knyttneveslaget det nok hadde fortjent. Det å betale penger for å se desperate afrikanske flyktninger kaste seg i båter på kinolerretet, mens man i beste fall lukker øynene for dem når man treffer dem på gata, er et moralsk krumspring man bør grunne litt over. ■